

BUITEN

22^E JAARGANG N^O. 52

ZATERDAG 29 DECEMBER 1928

Foto R. H. Herwig

PATERSWOLDE. AAN DEN OEVER VAN HET MEER

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

PATERSWOLDE EN ZIJN MEER (GEÏLL.), DOOR R. H. HERWIG.	BLZ. 613, 616—617
ONDER HET ZAND BEDOLVEN, DOOR HOLMAN DAY (17) (SLOT)	BLZ. 614
VERBEELDING, DOOR M. P. DIAMANT—DE VRIES.	BLZ. 617
HET KWEEKEN VAN CACTUSSEN (GEÏLL.), DOOR P. KOOY	BLZ. 618—619
OUDE STEDEN AAN DE CÔTE D'AZUR (GEÏLL.), DOOR M. C. VAN ZEGGELEN	BLZ. 620—622
HISTORISCHE GEDICHTEN IN TIROL, (GEÏLL.), DOOR V. C.	BLZ. 622—623
UIT HET LAND DER ST.-JANSTROSSEN (GEÏLL.), DOOR J. M. HOES	BLZ. 623
MATTEO MARIA BOJARDO, NAAR HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (8) (SLOT).	BLZ. 624
BEGIJNHOF TE BRUGGE. FOTO DOOR C. DUUREN-TIJD, IN DEN FOTOWEDSTRIJD VAN „BUITEN”, MET EEN PREMIE BEKROOND	BLZ. 624

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleeflijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

ONZE NIEUWE JAARGANG

Het zal den lezers van „Buiten” ongetwijfeld genoegen doen te vernemen, dat de jaargang 1929 zal openen met een oorspronkelijk Nederlandsch vervolghet verhaal.

DR. JAN WALCH schreef dezen roman en gaf hem den titel: „GALATHEA EN HANS BRIL”, een vrolijk-ernstige waarneming en kritiek op cultuur en maatschappij van dezen tijd.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

ONDER HET ZAND BEDOLVEN

17) DOOR HOLMAN DAY

IK hobbelde naar kapitein Peart's kajuit. Nauwelijks had hij eenige woorden gehoord, of hij wou de deur uitstormen. Ik hield hem tegen. Hij had zijn pistolen gegrepen en wou een paar aspirantmuiters doodschietsen om ze als voorbeeld te stellen voor de anderen.

„U moet in deze doen, zooals ik u zeg, kapitein. Ik heb mijn plan gemaakt. U moet naar beneden gaan en de mannen order geven om planken te zoeken om sterke kisten van te maken. Laat ze ook zoeken naar ijzeren platen, kettingen en touwen. Zet ze aan het werk. Jaag ze op. Menschen, die hard moeten werken, hebben geen tijd om over mouterij te praten. En zeg tegen een van de stuurlieders, dat u die kisten laat maken om het goud erin te bergen. Zeg dat flink luid, zoodat de mannen dat goed kunnen hooren”.

„Ik geloof waarachtig, dat ik behalve met muiters ook nog met krankzinnigen te stellen krijg”, barstte kapitein Peart los. „Stel je me voor het goud zoo te verpakken, dat de bemanning het gemakkelijk kan meenemen?”

„Zoodra ze dat gelooven, zullen zij hun mouterij uitstellen. En wij hebben die kisten gauw nodig. U moest nu toch wel weten, dat ik een reden heb voor wat ik zeg”.

Kapitein Peart was geen dwaas en hij wist als men meende wat men zei. Hij ging weg en gaf zijn bevelen voor het maken der kisten.

Hij liet de stuurlieders toezicht houden en kwam terug in zijn kajuit. Daar legde ik hem uit, wat ik bedoelde.

„Nu zal ik u eens precies vertellen, waar het op staat, kapitein Peart. Binnenkort kunnen we Tick hier verwachten.

Wij hebben hier vlak bij ons nog veel brutalere dieven dan Tick. Dus zeg ik, dat wij dat goud niet aan boord mogen houden. Wij moeten vannacht dat goud in de kisten pakken en ze overboord zetten”.

„Wel allemachtig!” bromde de kapitein. „Ik zei, dat je gek was en nu ben ik er zeker van.”

„Ik ben absoluut niet krankzinnig, kapitein Peart”. „Aan iedere kist zullen wij een ketting bevestigen, lang genoeg om tot de oppervlakte te reiken. Daaraan een touw — zowat vier voet lang — met een stukje hout aan het uiteinde. De kist en de ketting zullen op den bodem liggen. Het eindje hout met het touw zullen onder de oppervlakte drijven. Als wij de kisten weer nodig hebben, kunnen wij het hout met een hark vinden of met een ketting tusschen twee booten ernaar dreggen. De beste plaats voor die kisten is overboord van de *Zizania*.”

„Ik vind het vreeselijk dat goud weer onder water te zien gaan”, mopperde kapitein Peart. „Als de Stille Oceaan het nogmaals te pakken krijgt, laat hij het nooit meer los”.

„Daarin vergist gij u, kapitein. Wij liggen hier boven tamelijk harden grond. Het zal niet moeilijk zijn het weer op te halen. Wij hebben een sterke kraan op den boeg. Het is beter, dat uzelf het goud op een veilige plaats overboord zet, dan dat u de muiters ermee ziet strijken of oneerlijke advokaten met hun handen erin ziet graaien”.

Ik ging aan dek en liet hem over die mogelijkheid nadenken, overtuigd, dat hij ten slotte wel zou inzien, dat ik gelijk had.

De bemanning werkte als gek. Ongetwijfeld dacht iedere man, dat hij zijn eigen kist timmerde — en deed er zijn uiterste best op. Toen het donker was, hadden wij, naar mijn meening, kisten genoeg voor mijn doel. De mannen gingen rusten in het vooronder. Kapitein Peart had terloops, maar zoo dat zij het hooren konden, gezegd, dat wij met het verpakken der staven tot morgen zouden wachten. Ik zag van de brug, waarop ik stond, hoe de mannen elkaar toewenkten.

Om volkomen vrij te zijn, lieten de stuurlieders ook de wachten beneden slapen. Toen allen flink snurkten, schoof Kapitein Peart het luik boven hun hoofden dicht en grendelde het, ten einde gevrijwaard te zijn tegen verrassingen.

Kort na middernacht was de laatste kist over boord geschen; de laatste talhouten verdwenen onder de golven.

„Weg is 't!” steunde kapitein Peart.

„Daar mag u den Hemel voor danken!” zei ik en voelde Arie's lief handje in mijn misvormden vuist glijden.

VEERTIENDE HOOFDSTUK

Den volgenden morgen liet kapitein Peart verzamelen blazen voor de bemanning en leunde over de railing als een candidaat, die een verkiezings-speech gaat houden. Met dit verschil, dat hij twee pistolen in zijn gordel had gestoken, duidelijk voor allen zichtbaar.

„Ik heb jelui wat te zeggen”, begon hij. „Ik weet alles van jelui plannen af. Ik heb gezien hoe jelui vanmorgen hebt gezocht en geloerd naar die kisten. Welnu, jelui zult ze niet vinden. Die kisten zijn een heel eind weg”.

Hij wees met zijn dikke wijsvinger naar den Russischen Fin.

„Kom hier naar boven!” beval hij. De Fin verbleekte en schudde weigerend het hoofd.

„Kom hier naar boven en ik beloof je, dat je geen kwaad zal geschieden. Als je het bevel van je kapitein niet opvolgt en niet hier komt”, vervolgde de kapitein en haalde een pistool uit zijn gordel, „is dat mouterij — en ik weet wat mij dan te doen staat. Dan schiet ik je zoo morsdood”.

Na een korte aarzeling klom de Fin de ladder op.

De kapitein geleidde hem over het heele achterschip, in alle kajuiten en over het heele bovendeck.

„Nu kan je met je eigen oogen zien, dat er geen goud is, dat een mouterij waard is. Ga nu terug en vertel wat je gezien hebt — of eigenlijk, wat je niet gezien hebt”. Hij duwde den Fin de ladder af.

„Het onderdek van mijn boot mogen jelui afzoeken van den boeg tot het stuur”, riep de kapitein over de leuning. „Het goud, dat jelui vindt, mag je houden. Maar ik zeg jelui, dat er geen stukje is. Dat goud is geborgen, waar jelui het niet bereiken kunt”. Hij wees met een breed gebaar naar den horizon. „Als jelui van nu af als mannen je plicht doet, zullen jelui rijk betaald worden. Als jelui wilt muiten, geneert je dan niet en begint maar. Die het overleven, krijgen

geen cent en die het niet overleven, gaan ergens heen, waar ze geen geld nodig zullen hebben".

De mannen mopperden en bromden, maar ik zag, dat de fut eruit was. Het verslag van hun leider stemde ze nog somberder. Zij vielen weer in twee partijen uiteen — de blanken en de negers — en hervatten hun werkzaamheden.

„Ik moet eerlijk bekennen, Sidney", zei de kapitein, „dat je vrij goed geraden hebt. Toch voel ik geen lust om te juichen — niet zolang dat goud op den bodem van den Oceaan rust".

Zes dagen van spanning verliepen — en toen kwam het.

Een wolk van zwarte rook kondigde het aan — zij hadden haast en spaarden de kolen niet. Het bleek een zee-sleepboot te zijn.

„Wij zullen aan uw schip meren", riep een man met een stem als een misthoorn. „Probeer geen gekke kunsten te maken".

Een twaalfstal mannen sprong aan boord van de *Zizania*. Er waren een aantal bij, die geweren droegen. Ik bemerkte Keedy Tick aan boord van de sleepboot. Hij waagde het niet met de anderen op ons dek te komen.

„Laat hun praten", fluisterde ik kapitein Peart toe, toen drie mannen de ladder opklauterden. „U bewaart uw waardigheid als kapitein van dit schip".

„Ik heet u welkom, heeren!" zei hij deftig. „En u kunt zien, dat ik geen ongenaamheden verlang — anders zou ik het een en ander kunnen zeggen over de manier, waarop u op deze boot gekomen zijt. Als het onbekendheid met gebruiken en etiquette is, zal ik er niet verder over spreken".

„Het is zakelijk, kapitein Peart", viel de woordvoerder hem in de rede. „Wij komen van San Francisco en wij vertegenwoordigen de assuradeurs".

„Komt u dan binnen", zei de kapitein. „En die lui met hun geweren kunnen wel wegblijven". Hij wees naar den loop van het eerste geweer, dat naar het bovendeck uitstak. „Als zij hier naar boven komen, zal ik dat beschouwen als een beleediging mij als rustig burger en kapitein van deze boot aangedaan".

De man aarzelde.

„Wij zijn geen zeeroovers", zei kapitein Peart.

De man beval de schutters beneden te blijven.

„Als u geen zeeroovers bent", begon hij, toen wij beneden bijeen waren, „kunt u dat toonen, door het goud dat u opgegraven hebt, aan ons over te dragen".

„Waarom zouden wij dat aan u overdragen?" vroeg de kapitein.

„Omdat u het gestolen hebt. U hebt geen recht om hier te komen en het op te duiken. Dat goud behoort andere menschen toe. Geef het ons over en voorkom verdere moeilijkheden".

„Neem me niet kwalijk, dat ik mij er mee bemoei", kwam ik tusschenbeide. „Ik ben vennoot in deze onderneming". . . .

„U gebruikt een mooi woord voor zulk soort van werk", spotte de woordvoerder.

„Het kan zijn, dat u de assuradeurs vertegenwoordigt", zei ik, „maar feitelijk hadden de assuradeurs de zaak al opgegeven. Het gerechtshof zal hierin uitspraak moeten doen. Tot dit geschied is, hebt u geen recht hier aan boord te komen en ons het goud af te nemen".

„Wij zijn aan boord en wij zullen het nemen, mijn vriend!"

„Recht of geen recht?"

„Het is van begin af aan een spel geweest van „neem wat je krijgen kunt" en wij doen daaraan mee".

„U hebt een volledige volmacht van de assuradeurs om te handelen naar verkiezing?"

„Volledig". Hij haalde de dokumenten te voorschijn en toonde ze mij. „Volgens alle wettelijke vormen opgesteld en geregistreerd in de Vereenigde Staten".

„Maar u bent hier niet in de Vereenigde Staten".

„Dat is de opmerking, waar ik op gewacht heb. Maar daar was ik op voorbereid. Kijk, wij spelen een pelletje van „ieder voor zich en de duivel hale den verliezer". Op het oogenblik hebben wij de beste kaarten in handen. Als u dat goud niet afstaat, brengen wij een bemanning aan boord, laten ze door gewapenden bewaken en brengen het schip in wateren, die onder Amerikaansche jurisdictie staan. Ik wil u eerlijk zeggen, dat wij bij het gerecht niet tegen leugens zullen opzien en wij kunnen meer leugenaars laten voorkomen dan u. Wij hebben de wet achter ons en u niet. Ik zeg u dat om u te toonen, dat u beter zoudt doen direkt toe te stemmen".

„En wat blijft er dan voor ons over na al ons werk?" vroeg ik zachtmoedig.

„Vergeet niet, dat jelui stilletjes hierheen bent gegaan, in de hoop met de heele buit te gaan strijken. Jelui verdient dus geen consideratie. Ik denk, dat wij jelui buiten de gevangenis kunnen houden, als jelui 't ons makkelijk maakt. Wat het financieele betreft, geloof ik, dat ik jelui een behoorlijk dagloon in uitzicht kan stellen. Maar beloven doe ik niets".

Hij had mij zijn moraal geleerd. Dat zei ik hem.

„En ik dank u daarvoor", vervolgde ik. „Ik heb juist de wapens om ze te bestrijden".

Ik trok de verbanden van mijn handen en voeten. Ik liet ze zien in welken toestand die verkeerden; zij verbleekten ervan. Ik scheurde het hemd van mijn rug en toonde ze het gemartelde vleesch.

„Kijkt! Kijkt, dieven, die je bent!" schreeuwde ik hem toe. „Ik heb jelui goud voor je opgehaald, nadat jelui het hadt opgegeven. Eerst bedacht ik een manier om het te krijgen. Toen heb ik het gekregen. Ieder oogenblik dat ik onder water bleef was ik in de hel, trotseerde ik den dood en vermoordde ik mijn lichaam terwille van dat goud. Kijkt hoe ik er uitzie, jelui lanterfanters uit Frisco. Denk je, dat ik mij door jelui voor dief laat uitmaken? Denk je, dat ik jelui den baas over mij zal laten spelen en mij beloven, dat ik een dagloon zal verdiend hebben, als ik zoet ben? O, neen! Laat ik jelui maar vertellen, dat ik voor twee miljoen aan goud uit dat wrak gekaapt heb!"

„Maar jelui hebt mij jouw moraal geleerd! Best! Dan zal ik die in prak ijk brengen. Geen ons van dat goud krijgen jelui ooit in handen. Ik geef jelui permisie om dit schip van beneden tot boven af te zoeken. Gerust, hoor! Waar jelui het nooit zult vinden — begrepen?"

Ik schuifelde de hut uit, ging naar mijn eigen kajuit en sloot de deur.

Ik hoorde wel, dat zij na eenigen tijd de *Zizania* gingen afzoeken. En ik hoorde, wat kapitein Peart zei toen ze daarmee klaar waren:

„Welnu, hee en, u hebt nu gezien, dat er op mijn *Zizania* niets is wat u toebehoort. U bent hier aan boord zonder eenig recht. Ik geef u precies vijf minuten om weg te gaan en weg te blijven. Ik heb hier wat mannen, die kunnen vechten — en ik heb een klein kanon, dat ik voor den dag kan halen. Zoo noodig werp ik een kogel in die sleepboot, die geen goed zal doen aan haar machines".

Den volgenden dag stevende een boot met de drie mannen er in op ons af. Zij dreigden ons, dat wij, als wij in San Francisco terugkwamen, gevangen zouden worden gezet, omdat wij gestolen goed verborgen hadden.

Bijna een week lang hielden zij die taktiek vol. Maar hoe harder zij keven en dreigden, hoe prettiger en rustiger ik mij voelde.

Toen kwam ten slotte een boot, met de witte vlag in top. De woordvoerder zei beleefd, dat zij gekomen waren om in besloten kring over zaken te praten en vroeg verlof aan boord te mogen komen.

Toen zij de ladder opklommen, was mijn beminde bij ons op dek.

„Heeren", zei ze tot de drie mannen, „u hebt met uw eigen oogen gezien, wat mijn arme jongen geleden heeft. U kunt niet zien hoe ik geleden heb, maar ik weet, dat ik de litteekens ervan in mijn ziel draag. Zou het nu niet mogelijk zijn, dat gij vandaag alle hardheid op zij zet en als mensch tegenover mensch praat en recht boven wet stelt?"

Zij glimlachte en zij glimlachten terug. Het ijs was gebroken. De drie mannen waren weer menschelijk geworden.

Toen wij de stukken teekenden, zwoeren kapitein Peart en ik, dat wij nooit zouden vertellen, hoeveel wij voor onze portie gekregen hadden.

Maar u hebt misschien wel, gehoord van de Sidney Duiker Maatschappij, een der grootste zaken op de Atlantische kust, met Ross Sidney president, bedrijfsleider en eenige eigenaar. Daaruit kunt u opmaken of ik er wel bij ben gevaaren.

Ik weet niet wat Keedy Tick erbij verdiend heeft; alleen weet ik, dat hij een paar jaar later als verzopen, geruïneerd faro-bankhouder in Frisco gestorven is. Wij zorgden, dat de oude, naïve Ike tot zijn dood een prettig, onbezorgd leven kon leiden.

Maar sinds dien hebben een paar zachte armen mij steeds teruggehouden van den bodem der zee.

EINDE.

Foto R. H. Herwig

PATERSWOLDE. SCHEMERAVOND OP HET MEER

PATERSWOLDE EN ZIJN MEER

DAAR, waar de zandige hoogten van den Hondsrug op het punt staan onder de vruchtbare kleilaag, die een groot deel van onze noordelijkste provincie bedekt, te verdwijnen, ligt de oude Grunoveste. Aan drie kanten is de stad omgeven door lage klei- of laagveenlanden. Natuurschoon, in den gewonen zin, zal men daar dus niet moeten zoeken. Zuidwaarts strekken zich de zandgronden uit. De „stadgers”, zooals de inwoners van Groningen door de provincialen — ook uit een groot deel van Drente — genoemd worden, zullen dus naar dien kant moeten trekken, willen zij eens echt „buiten” zijn. Daar vinden ze bosch en hei, mooie wandelwegen en schilderachtige rijwielpaden. Haren is alreeds bijna een deel van de stad geworden. Om echt buiten te zijn is dat te dicht in de nabijheid, al vindt men er aardige plekjes te over. Naar Zuidlaren, met zijn mooie omstreken, zijn geurende dennenboschen, zijn wijden plas, trekken jaarlijks duizenden. Vroeger maakten Minerva's zonen graag een rijtoer naar het toen nog stille dorpje. In het gerenommeerde hotel werden vele gezellige uurtjes gesleten. Als de heeren — zoo er dames in het gezelschap waren — toch voor tafel een pittig apéritief wenschten, vroegen ze een glaasje anisette „uit het eerste vat”. De gedienstige kellner bracht dan een glas van het vocht, dat Nederland over de heele wereld bekend heeft gemaakt! Ook Zeegse wordt in de laatste jaren druk bezocht. Zelfs hebben enkele Groningers er reeds een zomerverblijf gebouwd. De verbinding met de stad is echter niet zoo schitterend. Aan het station Vries—Zuidlaren stoppen niet veel treinen. Zuidlaren zelf had vroeger nog zijn tramverbinding met Groningen. Voor de dagjesmensen, die liever geen groote reiskosten maken is Paterswolde het aangewezen oord. 't Ligt ver genoeg van de stad om echt buiten te zijn, terwijl het toch aanmerkelijk dicht bij ligt dan Zuidlaren of Zeegse. 't Heeft op Zuidlaren vóór, dat het zijn meer in de onmiddellijke nabijheid heeft. En dat meer is voor velen toch maar de

groote attractie van Paterswolde, al zullen meer anderen een wandeling op het prachtige landgoed „De Braak” prefereren. Van Groningen leidt een rijk beschaduwde weg — waarop nog een tol! — naar het pittoreske dorpje. Op mooie zomerdagen kan het langs dien weg druk zijn. Tal van auto's, maar nog veel meer fietsen, brengen de stedelingen naar het mooie plaatsje. De vroegere paardentram — nu door een tractor voortbewogen — kan soms tegen de drukte haast niet op. Gedeeltelijk ligt langs den straatweg een mooi fietspad tusschen twee rijen hooge boomen. Eenzaam is de weg niet. Bijna overal is hij bebouwd. Nu eens een villa met aardigen tuin, dan weer huisjes met groote moestuinen, afgewisseld door stukjes weiland. Eindelijk krijgen we aan onze linkerhand het meer. Ook rechts ligt er een kleine plas. Bij het familiehôtel stappen we af. 't Heeft aan het meer een aardig gelegen Paviljoen, dat vele gezellige zitjes biedt. Het terras biedt een schitterend panorama over den schilderachtigen plas. Aan den steiger liggen een paar mooie boeiers, de ranke lijnen weerspiegelen in 't heldere water. Een zware boom overwelpt met zijn breeden kruin het mooie vergezicht. Dichtbij halen een paar hengelaars in een bootje hun hart op. Aan den overkant blinken de witte zeilen van de talrijke schuiten, daar in de jachthavens gelegen. Echt zeilweer is het dezen dag niet, daarvoor is het windje een beetje te zacht. Toch probeert hier en daar een liefhebber een tochtje te maken. Ranke motorbootjes doorklieven in snelle vaart 't glinsterend watervlak. Ook roeibootjes zien we in groot getal. Steeds afwisselend is het panorama, dat zich voor ons oog ontrolt. En op een echten zomerschen zeildag, als een flinke bries het nu kalme watervlak in beroering brengt, kan het hier druk zijn. Het meer is niet zoo groot, dat we niet overal den overkant duidelijk kunnen zien, met hier en daar een boomengroep, waartusschen de roode pannendaken aardig uitkomen. Juist aan het eind van het meer, daar, waar de weg naar Haren van den straatweg gaat, ligt het hotel „De Twee

Foto R. H. Herwig

PATERSWOLDE. RUST

Provinciën", met grooten tuin, waar vooral de dagjesmensen gaarne toeven. Op een drukken vacantiedag lijkt het hier wel kermis. Steeds weer vertrekken de volgeladen motorbooten om de lui, die „uit" zijn, rond te varen. De naam van het hotel is wel goed gekozen: 't ligt juist op de grens van Groningen en Drente. 't Meer ligt nog op Groningsch gebied, het dorp Paterswolde behoort tot de Drentsche gemeente Eelde. ☼ De weg naar Haren, waaraan eenige gelegenheden tot het huren van zeilscheepjes en booten, bedt hier en daar een aardig doorkijkje op den plas. Bij één ervan, waar een met riet begroeid slootje naar het meer voert, maken we een opname. Dan keeren we terug naar de splitsing bij „De Twee Provinciën" en zetten onzen tocht voort. Bij een flauwe bocht in den weg, die naar Eelde voert, staan we plotseling voor het monumentale hek van het landgoed „De Braak". Dit prachtig park, eens het buitenverblijf van een bekend Groningsch industrieel, behoort thans aan de „Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland". de nuttige instelling, die reeds zoovele mooie plekjes voor ons bewaarde. Voor een dubbeltje kan men genieten van al het moois, dat „De Braak" biedt. Een prachtige breede beschaduwde laan leidt van de ingang naar het theehuis. Ze voert eveneens naar den grillig gevormden vijver, met zwaar geboomte omzoomd, dat op den stillen dag scherp in 't heldere water weerspiegelt. De vijver heeft verschillende uitloopers. Een pad, rondom het water, geeft op vele plaatsen mooie doorkijkjes. Daar, waar het pad door de uitloopers wordt onderbroken, vinden we bruggetjes, meer of minder rustiek. Op mooie punten van het pad banken, tot een zitje noodigend. 't Is dan heerlijk rusten. Overall heeft men mooie kijkjes op den schilderachtigen vijver met zijn schuin oplopende oevers. Op enkele plaatsen spreiden eeuwenoude boomen hun zware takken over 't kalme watervlak. ☼ Een ander mooi gedeelte van 't park bestaat geheel uit sparren met hier en daar een larix ertusschen. De onderste takken, soms tot een meter of vijf hoog zijn dood, waardoor donkere doorkijken ontstaan. Overall en in alle richtingen smalle, goed onderhouden paadjes. Bij 't begin van onze wandeling was de zon achter een dicht wolkengordijn schuil gegaan. 't Was toen donker in het sparrenwoud. Een sombere stemming hing onder de hoge boom n. Later, toen de zon doorbrak, werd het beeld veel vrolijker. De grond leek als bezaaid met gouden zonneplekjes, die ook op takken en twijgen glansden. ☼ Geen vreemdeling zal nalaten de mooie berceau en den doolhof te bezoeken. Vooral voor de jeugd bezit de laatstegroote aantrekkingskracht. Het theehuis geeft gelegenheid na de prettige wandeling aangenaam te verpozen. Langs Paterswolde gaat één der mooie wandelwegen van

den A. N. W. B. In de buurt van het dorp geeft hij den loge's gelegenheid tot het maken van menige aardige wandeltocht. R. H. H.

VERBEELDING

WAS het, omdat zij 's avonds Barrie had zitten lezen, „Dear Brutus", dat bekoorlijk tooneelstuk van het tooverbosch en van de stumperige menschenkinderen, die daar nog eenmaal de kans geboden wordt, om hun leven over te doen? ☼ Was het, omdat de wind huilde en de regen zwipte? Omdat het diep in den herfst was? Was er dien avond een tooverstemming? ☼ Foei, wat was het laat geworden. Zij ging langzaam de trap op, sloop op haar teenen over het donkere portaal. Op de badkamer was het licht op en op de kinderkamer kon zij net genoeg zien om Joop en Muis nog eens toe te dekken en op den stoel voor ieder bedje een drosteflik neer te leggen. ☼ Morgenochtend — ze glimlachte — de vreugdekreten, als ze het „bij-de-thee" vonden van de avondgrootemensen. „Hè", had Joop gezegd, „ik wou, dat jullie elken avond een groot bij-de-thee kregen". ☼ Ze kwam uit de schemerige kinderkamer en stond weer op het donkere portaal. En ineens was er toen het tooverbeeld. Diep in de lijst van een plaat aan den muur in de donkere gang, keek ze, staarde . . . betooverd. ☼ Er was een park met dicht geboomte. Het loover wuifde . . . wuifde. Er was een wit paleis, een poort met drie glanzende zuilen. Donker, geheimvol was de ingang door die zuilenrij. Een breed bekken lag aan den voet der poort, van blinkend marmer. Een donkere oprijlaan voerde naar het kasteel, boog om het blanke bekken, tusschen buigend geboomte. ☼ Neen, nu niet bewegen, aanstonds gaat wellicht de donkere poort open tusschen de marmeren zuilen en kan zij zien in het paleis . . . ☼ Totdat een stem haar riep, een vroolijke stem, „waar of ze bleef"? ☼ Och, nu moest het wel uit zijn. Wat een antwoord, zeg, om te fluisteren: „Stil, ik wacht, totdat de poorten zich zullen openen". ☼ Neen, dan kan ze beter zelf den toover breken, roepen: „ik kom zoo". Eén stap, een draai van haar hoofd en weg is het beeld, weg de verbeelding, weg de bekoorlijke verlokkende onwaarheid. ☼ Maar nu moet ze ook vlak bij het glas der lijst gaan staan, met haar neus er op,

Foto R. H. Herwig

PATERSWOLDE. VÓÓR DE BUI

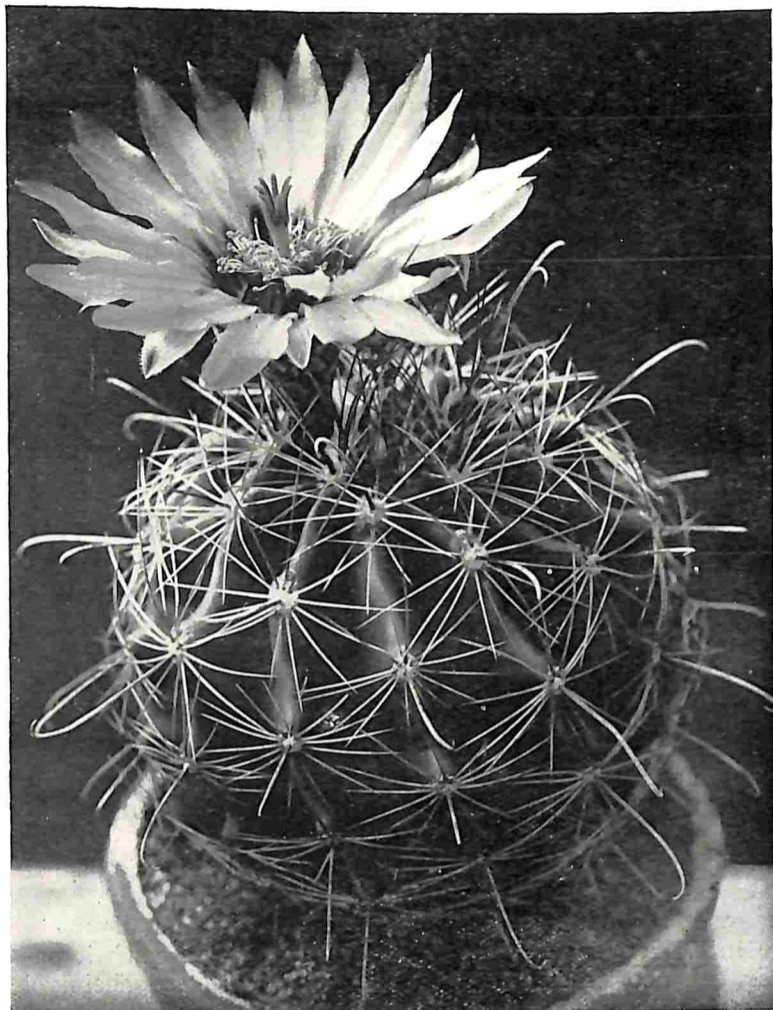

Foto P. Kooy

ECHINOCACTUS SETESPINUS.
ORIGINEELE GROOTTE

om te zien, wat zoo weerspiegelt en de illusie geeft van . . . den tuin, de zon, het wuivend loover, het marmeren paleis . . .
 ☼ Nu zal het komen — het proza, de naakte kou, de werkelijkheid. Het spiegelbeeld komt vanuit de badkamer . . . Het wuivend lommer: het bloempatroon van het behang, bewegend door den wind, gespiegeld in het glas der lijst. Het marmeren paleis: het bovenvlak der waschtafel. De glanzende kolommen: drie aluminium bekers als soldaten in 't gelid, o gruwel, o kale nuchterheid! Het marmeren bekken aan den voet der poort: de steenen waschbak. — De oprijlaan — neen, zij heeft geen moed om verder te speuren, welke realiteit haar verder zal worden onthuld. Morgen zal het alles weerkeeren, morgen zal het er weer zijn — haar marmeren paleis, haar toovertuin, de verbeelding om in te droomen. ☼ Zoodra het donker was den volgenden avond, wipte ze naar boven, draaide het licht aan op de badkamer en sloot de gordijnen. Weer sloop ze aan door de kinderkamer, weer stond ze voor de donkere lijst. Ze keek, ze wilde weer oproepen den toover, weer binnengaan in haar sprookjeswereld — niets — er was geen park, geen boomgeruisch, geen paleis. Zij draaide de deur, zij wendde haar hoofd, haar schouders . . . niets! Alleen heel vaag was er de plaats, waar alles gestaan had, het marmerbekken, de donkere boomen. Totdat . . . och altijd die stemmen: „Ben je boven, Moeder?” ☼ Dan was er toch niets meer, nooit meer — dan moest zij maar zekerheid hebben meteen en weten, wat de donkere oprijlaan was. Vijandig staarde zij in het glas, om het ontwijkend wonder wreed te ontmaskeren, vlak ervoor, wrong haar hoofd op zij — nu zag zij: de geyser! Bah! de geyser.

M. P. DIAMANT—DE VRIES

HET KWEKEN VAN CACTUSSEN

HET kweken van Cactussen is den laatsten tijd sterk toegenomen. De reden daarvan kunnen wij best begrijpen, als wij maar eens nagaan, welk een verscheidenheid van prachtexemplaren er bestaan. Daarbij komt nog, dat het over de geheele linie prachtbloeiërs zijn. Het is zoo'n genot, wanneer men een collectie heeft, en ze beginnen in het voorjaar, wanneer de zon haar kracht krijgt, hun bloemknoppen te vertoonen, en men kan iederen dag controleeren hoever ze gevorderd zijn, om ten slotte te kunnen genieten van de prachtige, geopende bloemen. ☼ Als men in het bezit is van een uitgezochte collectie mooie planten, kan men er waarlijk trotsch op zijn. ☼ Ik zelf heb een collectie van ± 80 stuks en ik zou meer hebben, wanneer de ruimte het toeliet. ☼ De aantrekkelijkheid van een Cactus zit hoofdzakelijk in zijn prachtige bloemen, die zij te voorschijn brengen, en de mooie bestekeling, die ook nog al varieert. ☼ Men heeft Cactussen met grove, dikke stekels gelijk doornen, andere weer met zeer dunne of haakvormige stekels weer anderen met wol overtrokken; nemen wij daarbij nog de verschillende kleuren van de stekels, vanaf wit tot zwart toe, waartusschen geel, rose, rood en bruin enz., dan kan men wel nagaan, dat het een prachtige aanblik schenkt. ☼ Ook zijn de vormen der Cactussen zeer verschillend. Men heeft b.v. bollen voorzien van evenwijdig loopende ribben, anderen weer met knobbels (tepels), dan weer met gewelfde ribben, allerlei variaties. Ook zijn daar de lange vormen als: *Cereus-phylocactussen* enz. ☼ Wat de bloemen betreft, deze zijn ook zeer verschillend van grootte en kleur. Men heeft bloemen vanaf 10 M. diameter tot ongeveer 30 à 35 cM. diameter. De kleuren der bloemen zijn schitterend, en varieren vanaf wit tot het diepste rood of lila, soms 2 kleurig, mat of glanzend. Ook geven sommige bloemen een heerlijke geur af, anderen daarentegen zijn geheel reukeloos. ☼ Men raakt op het gebied van vetplanten niet gauw uitgeput, want als men een beetje variatie in zijn verzameling wil brengen, is er materiaal te over. Wij noemen bijv. van de Cactussen: *Cereus*, *Echino Cereus*, *Pilo-Cereus*, *Echino Cactus*, *Echinopsis*, *Mamillaria* en anderen. Dan hebben wij van de andere vetplanten: *Agave*, *Aloë*, *Echeveria*, *Stapelia*, *Grassula*, *Euphorbia Mesembrianthemum*, *Sedum Gasteria*, enz. ☼ Het kweken van Cactussen is niet moeielijk, als men maar beschikt over minstens den halven dag zon, hoe meer zon, hoe beter. Ik heb een boekje aangeschaft, getiteld: *Kamerkultuur der Cacteeën*, van F. Thomas, uitgegeven door J. Neumann te Neudamm, waarin zeer nuttige wenken zijn aangegeven over het kweken en zaaien van Cactussen. Daarin wordt onder andere aangegeven heideaarde met goed verteerd bladgrond gelijke deelen, vermengd met kalkpuin (afbraak

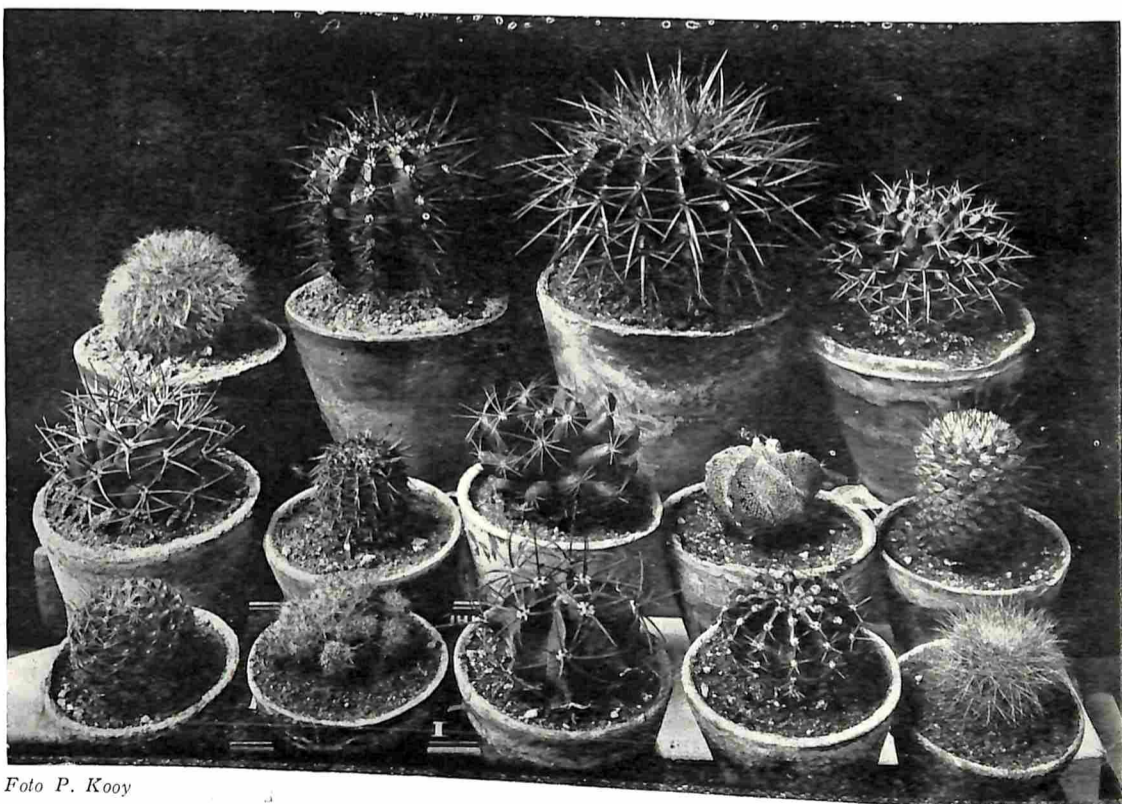

Foto P. Kooy

GROEP CACTEEËN

van oude hui-
zen) en leem.
Men neemt 1/2
liter aarde,
voegt daaraan
toe 1 goede eet-
lepel vol kalk-
puin en even-
zooveel leem, de
kalkpuin ter
grootte van een
erwt fijnklop-
pen. Voor som-
mige soorten,
staat er nog een
gewijzigd recept
in, maar bij de-
ze aarde heb ik
mij altijd goed
bevonden. Daar
het verkrijgen
van heide aarde
niet altijd zoo
makkelijk gaat,
heb ik de laat-
ste jaren goede
vette kleiaarde
gebruikt, ge-
mengd met kalkpuin, zand en fijngewreven

Foto P. Kooy
**ECHINO CACTUS PLATENSIS, MET
WITTE BLOEM. IETS VERKLEIND**

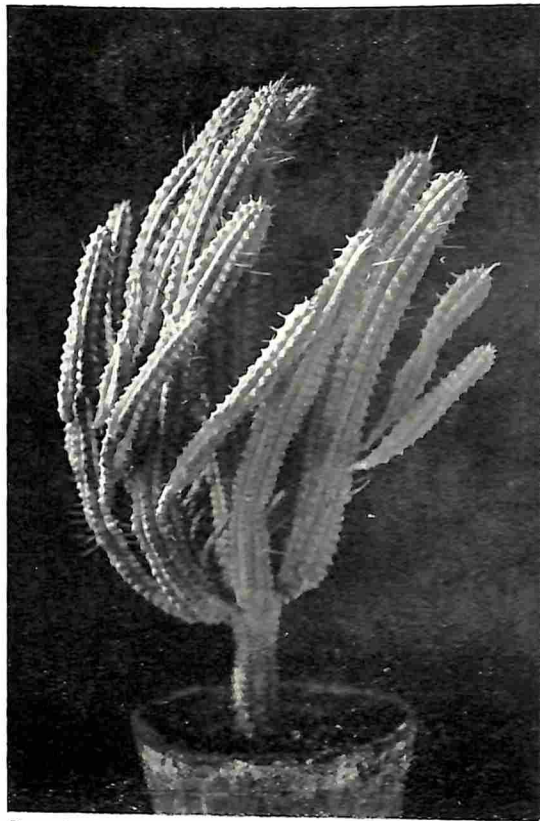

Foto P. Kooy
**EUPHORBIA. ONGEVEER DE HELFT
VERKLEIND**

overspritsen,
doch niet, wan-
neer ze door de
zon beschenen
worden, want
dan krijgen ze
brandvlekken.
Wanneer men
ze overwintert
in de huiska-
mer, dan kun-
nen ze 's win-
ters wel zoo'n
enkele keer wa-
ter hebben,
staan ze daar-
entegen in een
koud vertrek
(tegen vorst
kunnen ze niet)
dan doet men
het beste geen
water te geven
om rotten te
voorkomen. ☼
Wanneer de
planten in het
voorjaar weer
gaan groeien,
dan kan men
weer voorzich-

Foto P. Kooy
**MAMILLARIA SEIDELIANA MET
WITTE, ZIJDEACHTIGE GLANZENDE
BLOEMEN. ORIGINEELE GROOTTE**

turfmoolm, waar-
mee ik zeer
goede resultaten
heb gekregen.
Men moet ech-
ter zorgdragen,
dat de aarde
niet koekerig
wordt, doch po-
reus blijft. Het is
zeer aan te beve-
len, eenige pot-
scherven op den
bodem der pot
te leggen voor
het afloopen
van het water,
en tevens voor
lucht voor de
wortels. Hoofd-
vereishte bij
het kweken
van Cactussen
is frissche lucht
en veel zon. Zo-
mers van af Mei
tot Sept.-Oct.

Men kan met succes de planten af en toe eens

tig beginnen
water te geven,
doch men moet
zorgen dat ze
niet al te nat
zijn. ☼ De foto's
biernevens stel-
len voor eenige
hloeiende cac-
tussen en ande-
re vetplanten,
waarbij enkele
uit zaad gewon-
nen. ☼ Het
zaaien van Cac-
tuszaad, is een
zeer interessan-
te bezigheid. Het
is zoo aardig,
het ontwikkelen
van de kleine
plantjes gade
te slaan. Voor
het zaaien gaat

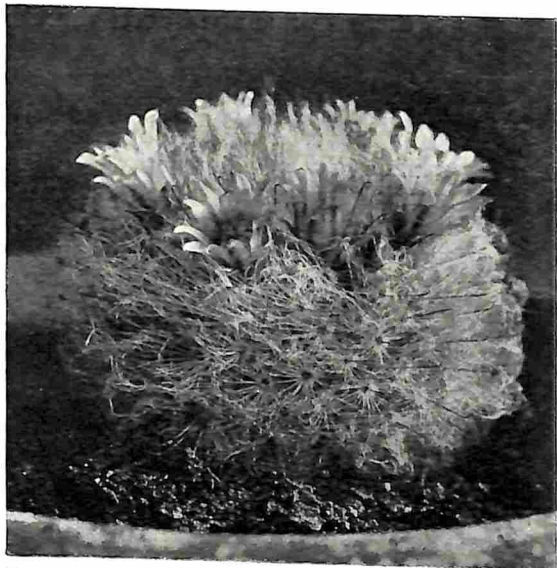

Foto P. Kooy
**MAMILLARIA BOCASANA. LICHT-
STEENROODACHTIG GEKLEURDE
BLOEM MET DONKERE STREEP-
JES OP DE BLADEREN**

Men neemt een nieuw houten kistje, (ook kan men een steenen bak nemen) de voorkant ± 7 cM. hoog en de achterkant ± 9 à 10 cM. hoog. Dan neemt men zuivere, zandige aarde

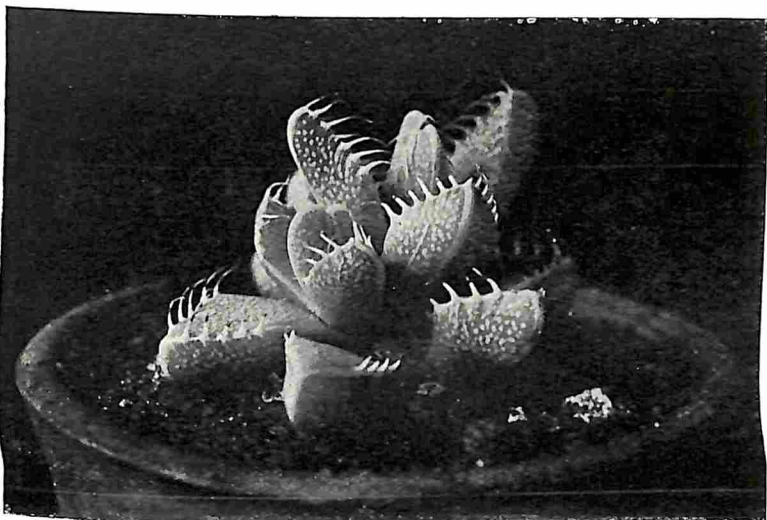

Foto P. Kooy
**MESEMBRIANTHEMUM TIGRINUM.
ORIGINEELE GROOTTE**

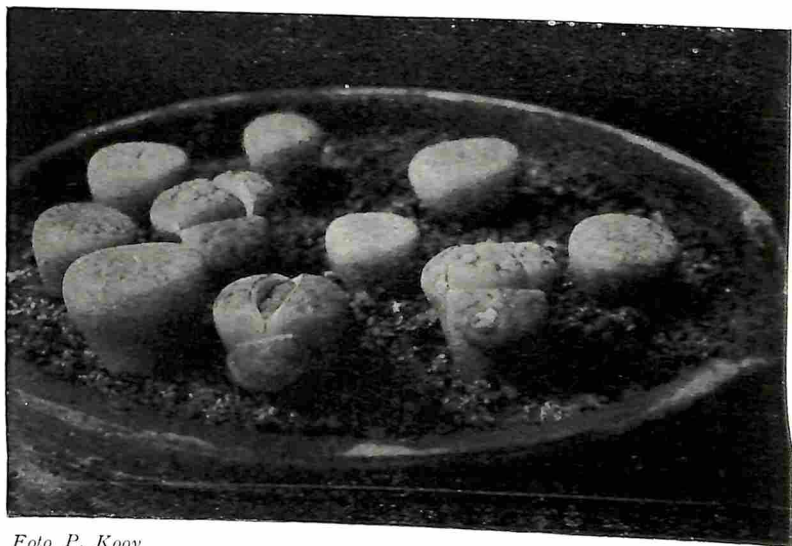

Foto P. Kooy
**MESEMBRIANTHEMUM PSEUDO TRUNKATELLUM EN
MESEMBRIANTHEMUM CARASMO ATANUM**

OUDE STEDEN AAN DE CÔTE D'AZUR. DES MORGENS IN DE
OUDE STAD VAN MENTON

eenigszins vochtig, gaat die sterk verhitten, zoodat alle plant-aardige en dierlijke microben dood zijn, laat ze dan drogen, daarna ziften door een zeef; als men dat gedaan heeft, gaat men ze weer wat aanvochten, en daarna doet men de aarde in de bak, dan neemt men een glaasje om de aarde aan te platten en er zooveel akkertjes op te maken als men soorten heeft te zaaien. Met een houtje met een puntje, wat telkens vochtig gemaakt wordt, zet men telkens zaadje voor zaadje met een lichten druk op de aarde vast ($\pm$ op een c.m. afstand) Heeft men alles gezaaid, dan neemt men een bloemenspritsjer, en bespritsjer alles goed nat doch oppassen dat ze niet verzwellen. ☒ Daarna neemt men een glasruit, besmeert met slibkrijt, legt die er op, met het krijt naar boven en zet alles in de zon binnen voor de glazen. Het zaaien geschiedt het beste in Maart, April en Mei.

P. Kooy

Oude steden aan de Côte d'Azur

ZE hebben allen hun geschiedenis, die oude vergeten stadsgeedelen van Nice, Villefranche en Menton; buurten, waar men zelden komt, die niet bestaan voor de groote menigte welke langs de strandboulevards van de zee geniet. In het seizoen worden de stille straatjes wel eens veront-rust door kudden reizigers onder de hoede van een gids; schilders onder-namen den tocht door donkere poorten en langs brokkelige trappen en een enkel artistiek mensch dwaalt wel eens van de gewone wandeling af om zijn blik te laten weiden over oude gevels en door de zon beschenen muurtjes, in plaats van over de blauwe zee, wier wit schuim tegen de donkere rotsen slaat. Maar over het algemeen blijven zij intact, zijn zij voor het volk, voor den Niçois en den bewoner van het oude Lumone. Zijn de vreemdelingen weg, dan herkrijgen die opeengedrongen huizen en nauwe gangetjes geheel hun intiem leven. Niets breekt de stilte, waar, als de kinderen naar school zijn, een oude vader buiten in een zonnebad zit te vegeteeren en moeder met haar mand aan den arm naar de „épicerie" is om haar

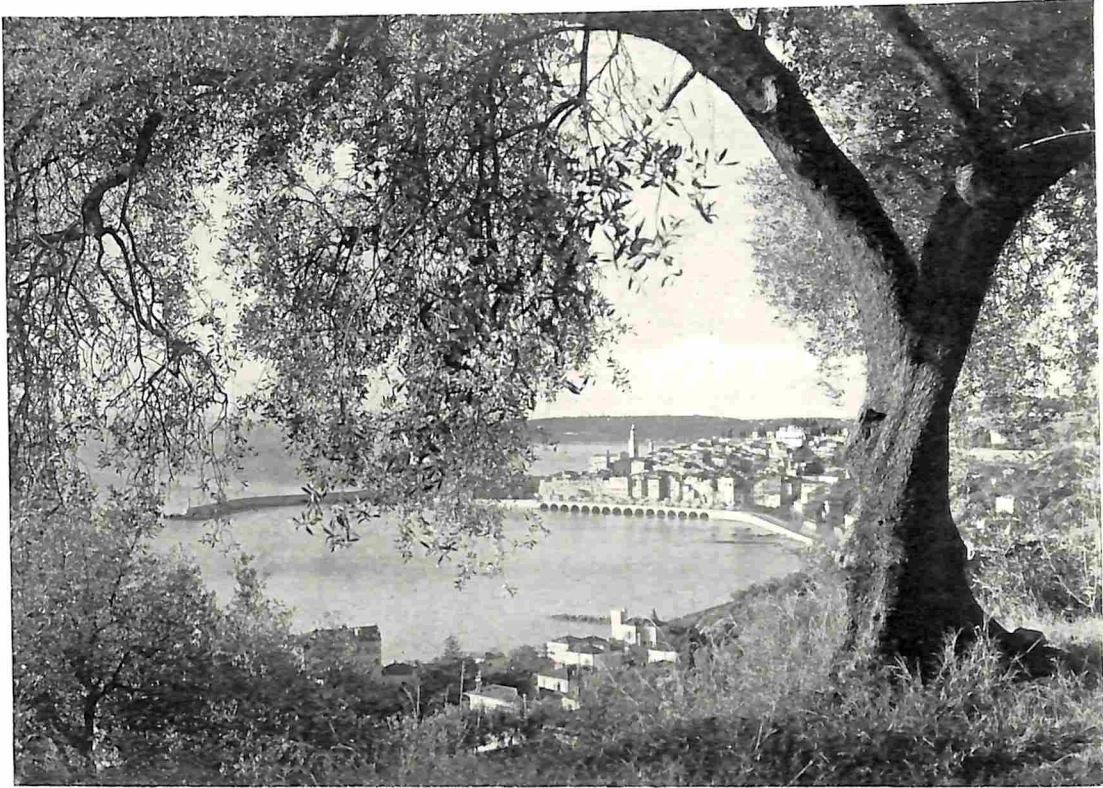
OUDE STEDEN AAN DE CÔTE D'AZUR. EEN VOLKSSTRAATJE VAN MENTON

inkoopen te doen. Op de stille pleintjes klatert zacht de waterstraal uit een fontein, daar zullen straks de vrouwen en meisjes komen om hun emmers of schilderachtige steenen waterkruik te vullen, daar zullen ze in hun Fransch-Italiaansch brabbeltaaltje met elkaar de chronique scandaleuse behandelen of een donkerlokkig bakvischje zal er een melancoliek liedje zingen tot haar kruik vol is en als dan plotseling de klok van de oude kerk gaat luiden, hoort men tegelijkertijd de klaterende stappen en klaterende stemmen der schoolkinderen, die de straattrappen afrennen om de mis in de kerk bij te wonen. Vóór de kerk even kopje-duikelen, of een bokspartijtje — in de kerk dadelijk alles stil en eerbiedig — een devoot kruisje bij een door kaarsen verlicht Mariabeeldje, een kort gebed op een laag bidstoeltje, nauwelijks te zien in de schemering van het koele gewelf. Wat Menton en Villefranche aangaat, zij hebben haar geschiedenis, evenals Nice, doch niet zulk een militante. Menton behoorde oorspronkelijk tot het vorstendom Monaco, kwam onder Frankrijk van 1793 tot 1814, werd weder

„Mone-gasque" tot 1848 en verklaarde zich toen met Roquebrune tot vrije stad, die haar autonomie behield tot 1861. Tenslotte werd Menton weder Française. Dit alles geschiedde niet zonder déportatiën van commissies, plakkatens en agitatie onder het volk. ☒ Monaco was het eigendom van het oude Italiaansche geslacht Grimaldi, dat sedert de vijftiende eeuw onafhankelijk verklaard was, zich evenwel in 1841 onder de bescherming van Frankrijk plaatste. Het had zich in Menton en Roquebrune niet bemind gemaakt en dientengevolge reflecteerden alle liberale bewegingen van Italiaanschen en Franschen bodem onmiddellijk op Menton. In het veelbewogen jaar 1848 brak dan ook de revolutie uit in de oude zeestad, het keerde zich tegen de Grimaldis, en verklaarde zich „vrijstad" onder het protectoraat van den koning van Sardinië. De Grimaldis verzetten zich. De koning van Sardinië poogde langs wettelijken weg Menton en haar zware vesting Roquebrune tot zijn eigendom te maken, doch hier-tegen protesteerde alweder de vorst van Monaco. Napoleon III achtte het in 1854 zijn duren plicht tusschen beide te

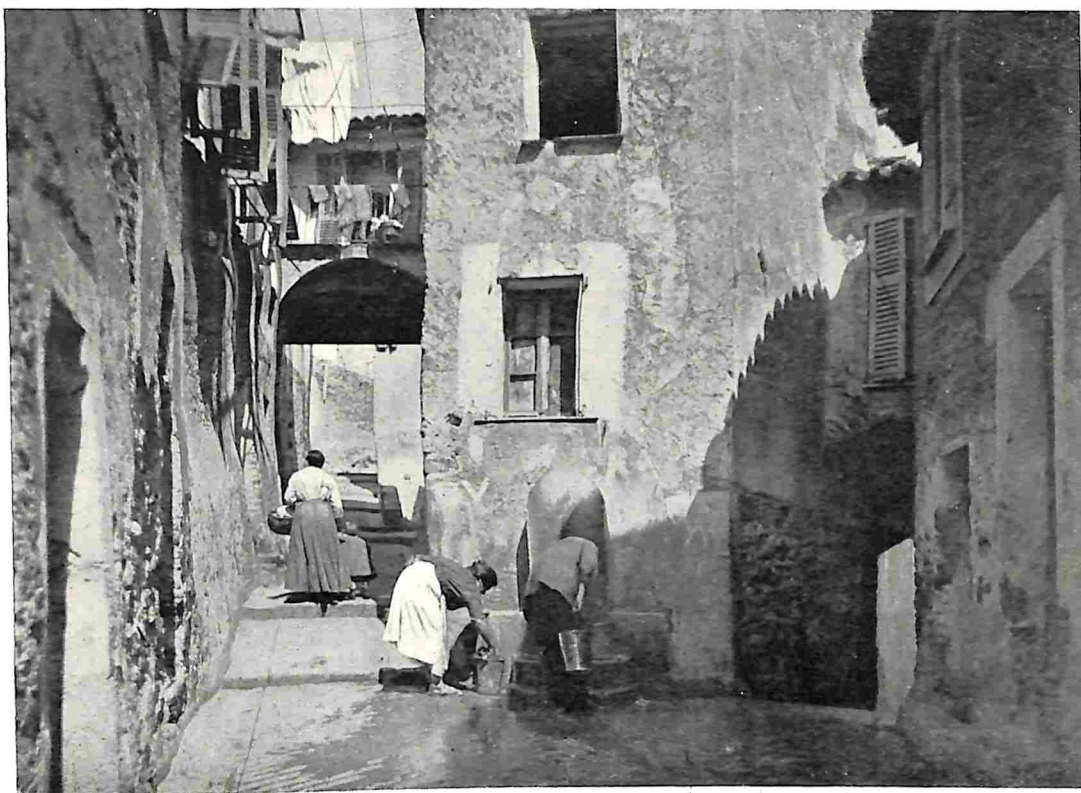
komen, in den beginne zonder gevolg, later echter met meer succes, daar de vorst van Monaco een tractaat teekende, waarin hij van alle rechten op Menton en Roquebrune afzag voor de som van vier miljoen francs. ☒ „Men heeft willen vertellen, zegt de verslaggever, dat de gemeenten door den vorst aan Frankrijk verkocht zijn geworden. Neen mijne heeren, zij zijn niet verkocht door den vorst, noch gekocht door Frankrijk, om de eenvoudige reden dat Frankrijk geen geheele populaties „koopt”. De bevolking van Menton heeft zich vrijwillig, met groote meerderheid van stemmen bij Frankrijk geschaard”. ☒ Hoe het zij, verkocht of niet, de bevolking van Menton juichte bij haar overgang naar Frankrijk. De plaatsen Menton en Roquebrune organiseerden groote feesten en een adres werd aan den Keizer gericht, waarin zij hun gevoelens van dankbaarheid en gehechtheid op de meest enthousiaste wijze vertolkten. ☒ Die gevoelens voor Frankrijk waren reeds in het jaar 1860 aan het licht gekomen, toen het tractaat geteekend werd, waarbij Victor Emmanuel het graafschap Nice aan Frankrijk afstond onder bekrachtiging van het volk. Hieronder was ook Menton begrepen, hoewel het officieel niet bij Italië hoorde. Daarom protesteerde weder de vorst van Monaco tegen iedere stemming in Menton voor het tractaat en het antwoord op dit verbod was, dat 16 April het comité zitting nam en van 9 uur des morgens tot 4 uur in den namiddag de stembus voor de mannelijke ingezetenen boven de 21 jaar geopend hield. Zes honderd negen en dertig inwoners stemden vóór en vier en vijftig tegen. Men stoorde zich dus blijkbaar niet veel meer aan de dreigementen van Monaco en liet op ondubbelzinnige wijze blijken, dat men er voortaan niets meer mede te maken wilde hebben. ☒ Monaco zal de feestelijkheden in de baai van Menton en Roquebrune wel niet met vriendelijke oogen hebben aangezien en Menton blijft altijd nog rancune houden tegen het kleine vorstendom, waardoor het weelderige Monte-Carlo zich zoo rijk heeft ontplooid, dank zij de beroemde speelzaal. Nu nog worden in Menton hekelende briefkaarten verkocht, die persiflages op de speelzaal be-

OUDE STEDEN AAN DE CÔTE D'AZUR. GEZICHT OP HET OUDE MENTON ONDER DE OLIJFBOOMEN DOOR

vatten. Dikke wollige schapen gaan vroolijk naar het Casino, en keeren er mager en ontdaan van hun prachtige wollen dos, de koppen droevig omlaag, terug of wanhopige menschen ontvlieden „depuillés de tout” het Casino achtervolgd door vuurroode duivels, die hun lichamen met groote vorken openhalen. — Aldus wordt in Menton overal tegen Monte-Carlo en den vorst van Monaco gewerkt. Het ware te wenschen, dat die openbare misprijzing van het spel zich ook uitstreckte tegen den wreeden moord op de duizende duiven, die te Monte Carlo geteeld en gevoed worden om later, als zij de hokjes uitvliegen, waarin zij een tijd waren opgesloten, voor vermaak van het publiek neergeschoten te worden. Maar evenmin als de spotkaarten op de speelzaal, zou een demonstratie van Menton, aan dit onmenselijke genot, waarbij natuurlijk weer veel verdiend wordt, een eind kunnen maken. ☒ Monte-Carlo trekt ook het fijnere publiek aan, omdat de mooiste concerten, balletten en opera's in het Casino gegeven worden. De tegenwoordige vorst van Monaco beschermt meer dan iemand anders de schoone kunsten en alleen de eerste rangs artisten betreden het tooneel in Monte-Carlo. Ontegengesteldig trekt het natuurschoone Menton hier ook voordeel van, daar het slechts op kleinen afstand van Monte-Carlo ligt. Als men overdag van de heerlijke zeepromenade of de schaduwrijke wandelingen van Menton heeft genoten, is het gemakkelijk te bereiken. Monte-Carlo toch ook wel aantrekkelijk, vooral, wanneer men er luisteren kan naar de klassieke concerten in de prachtige zaal van het Casino. ☒ Om Menton, hoog boven de oude stad hebben vele rijke grondbezitters hun villa's en paleizen gebouwd. Over het interessante „Les Colombières” werd reeds in dit blad geschreven. Minder uitgestrekt, maar zeer eigenaardig is de villa „Fontana Rosa”, waar de Spaansche schrijver Blasco-Ibàñez woonde. Het ligt niet ver van de zeepromenade, zeer verscholen tusschen het groen, iets hooger op den weg naar Caravan. „Fontana Rosa” is gewijd aan alle schrijvers van de wereld. In het fries van den grooten, door kleurige tegels gevormden ingang, zijn

vatten. Dikke wollige schapen gaan vroolijk naar het Casino, en keeren er mager en ontdaan van hun prachtige wollen dos, de koppen droevig omlaag, terug of wanhopige menschen ontvlieden „depuillés de tout” het Casino achtervolgd door vuurroode duivels, die hun lichamen met groote vorken openhalen. — Aldus wordt in Menton overal tegen Monte-Carlo en den vorst van Monaco gewerkt. Het ware te wenschen, dat die openbare misprijzing van het spel zich ook uitstreckte tegen den wreeden moord op de duizende duiven, die te Monte Carlo geteeld en gevoed worden om later, als zij de hokjes uitvliegen, waarin zij een tijd waren opgesloten, voor vermaak van het publiek neergeschoten te worden. Maar evenmin als de spotkaarten op de speelzaal, zou een demonstratie van Menton, aan dit onmenselijke genot, waarbij natuurlijk weer veel verdiend wordt, een eind kunnen maken. ☒ Monte-Carlo trekt ook het fijnere publiek aan, omdat de mooiste concerten, balletten en opera's in het Casino gegeven worden. De tegenwoordige vorst van Monaco beschermt meer dan iemand anders de schoone kunsten en alleen de eerste rangs artisten betreden het tooneel in Monte-Carlo. Ontegengesteldig trekt het natuurschoone Menton hier ook voordeel van, daar het slechts op kleinen afstand van Monte-Carlo ligt. Als men overdag van de heerlijke zeepromenade of de schaduwrijke wandelingen van Menton heeft genoten, is het gemakkelijk te bereiken. Monte-Carlo toch ook wel aantrekkelijk, vooral, wanneer men er luisteren kan naar de klassieke concerten in de prachtige zaal van het Casino. ☒ Om Menton, hoog boven de oude stad hebben vele rijke grondbezitters hun villa's en paleizen gebouwd. Over het interessante „Les Colombières” werd reeds in dit blad geschreven. Minder uitgestrekt, maar zeer eigenaardig is de villa „Fontana Rosa”, waar de Spaansche schrijver Blasco-Ibàñez woonde. Het ligt niet ver van de zeepromenade, zeer verscholen tusschen het groen, iets hooger op den weg naar Caravan. „Fontana Rosa” is gewijd aan alle schrijvers van de wereld. In het fries van den grooten, door kleurige tegels gevormden ingang, zijn

OUDE STEDEN AAN DE CÔTE D'AZUR. VROUWEN BIJ DE ONONTBEERLIJKE FONTEIN IN HET OUDE MENTON

het langgerekte dorp Längenfeld in hetzelfde Ötztal, op den muur van den „Gasthof zum Hirschen“. Aan beide zijden van de deur prijkt in vale kleuren een steigerend ruiter-te-paard in een ondefinieerbare kleederdracht. Bij het paard links, lezen we:

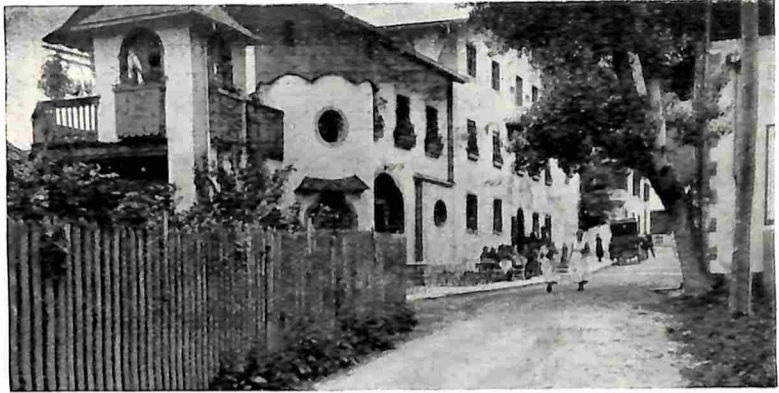
Von Julius Caesar thun wir lesen
daz er der erste Deutscher Kaiser gewesen
Sein hoher Verstand hat ihm impromovirt
Weil er neben einander 3 Schreiber diktirt
Sonderbar konnt er in wichtigen Sachen
Einen Botschafter verhören
Ein Schreiben noch machen
Und einen gesanten abfertigen war dreifache
Weisheit. Ihm erstach der Rath zu Rom
Aus Hasz und Neid.

☞ Een kort overzicht van Caesars leven! Hoe zullen de eenvoudige lieden van den lande, gelezen en herlezen hebben en gefantaseerd, toen die onbeholpen regels (wanneer?) daar geschilderd werden. Had de schoolmeester de hand in deze poëzie of een eenzame, vreemde man, die dikke boeken las? We zullen dat wel nooit weten. In ieder geval is dergelijke populariseering van de oude geschiedenis voor inwoner en voorbijganger ongetwijfeld interessant geweest. ☞ Ook van een andere beroemde figuur uit de oudheid kregen zij op deze wijze kennis, want de ruiter aan de andere zijde der deur is niemand minder dan Alexander de Grootte. Zijn afbeelding lichten de volgende naive regels toe:

Alexander Magnus genannt
Geborner König im Macedonierland
Es war ein weiser siegreicher Held
Er gewann beinahe die ganze Welt
Sein wunderseltsam Pferd
Das Pucephalus hies und niemand
als den König reiten liess.
Er führte ein frommes keusches Leben
Zuletzt ward er mit Gift ergeben. v. C.

Uit het land der St.-Janstrossen

IN het Brabantsche plaatsje Duizel — een der „Achtzaligheden“, gelegen aan den straatweg van Eindhoven naar Turnhout — bestaat nog het gebruik om op 24 Juni (feestdag van den H. Johannes den Dooper) bloemtakken aan de deuren der woningen op te hangen. Oorspronkelijk was dit gebruik in Oost-Brabant en op vele plaatsen van Midden-Limburg vrij algemeen in eere, doch het is met de jaren afgenomen. Het ontstaan der *St. Janstrossen* — zooals de benaming luidt — vindt zijn verklaring in de hier volgende legende: St. Jan, door hem vijandig gezinde Joden achtervolgd, was op een avond het huis van een vriend binnengevlucht. Volgens de toenmalige begrippen van gastvrijheid was de achtervolgde veilig, zolang hij zich in deze woning bevond. Om zich evenwel een duidelijke aanwijzing te verschaffen, waar de H. Johannes vertoefde, hingen zijn vijanden een bloemtros aan de woning op. O. L. Heer echter waakte over hem en liet des nachts door een engel aan alle huizen gelijke bloemtrossen aanbrengen, aldus de waakzaamheid der achtervolgers beschamende, zoodat St. Jan aan de woede zijner belagers wist te ontkomen. ☞ Een andere legende vermeldt, dat de H. Johannes (de *Evangelist*) het voornemen had opgevat door een beschrijving van het onweder Gods almacht aan de menschen uit te beelden. In een visioen werden hem de verschrikkingen hiervan in zulke felle kleuren geopenbaard, dat Johannes, beducht, dat de menschen het van schrik zouden besterven bij het lezen der beschrijving, van zijn plan wilde afzien. God beloofde nu echter aan de menschen een plant te schenken (het *St. Janskruid*), dat hen tegen de vreeselijke uitwerking van het onweer zou beveiligen. Opmerkelijk is, dat het eenvoudige volksgeloof in deze beide legenden den feestdag van den Evangelist met dien van St. Jan (den Dooper) dooreenwart. ☞ Laatstaangehaalde legende geeft de verklaring, waarom in de *St. Janstrossen* steeds eenige takjes *St. Janskruid* worden ingevoegd en aan dit kruid een bijzonder afwerende kracht tegen het onweder wordt toegeschreven. De trossen — bij voorkeur gehangen in 't bovenlicht der deur van voor- of achtergevel — blijven dan ook nog langen tijd na 24 Juli daar bevestigd. Zoo trof ik op mijn jongste excursie door de

LÄNGENFELD IN TIROL. GASTHOF ZUM HIRSCHEN

Kempen te Duizel nog eenige verdorde trossen aan. Op mijn navraag kreeg ik een beschrijving van deze, wier minutieuse samenstelling te merkwaardig is om aan de vergetelheid te worden prijs gegeven. De krans behoort te zijn samengesteld uit drie trossen, door guirlandes van vergeet-mij-nietjes verbonden. ☞ De middelste tros bestaat uit: *St. Janskruid*, varen aargras, korenbloemen, witte en roode roos en made-liefjes. De zijtrossen uit *St. Janskruid*, violen, Spaansch gras met korenbloemen, witte en roode roos met avondkoekoeks-bloem, wilde lisch met anjers en violen. ☞ In tegenstelling

IN HET LAND DER ST. JANSTROSSEN. OUDE BOERENHOFSTEDEN OP „DE HEES“, DATEEREND UIT 1720

met de trossen, herkomstig van andere streken (Woensel—Nuenen) ontbreken in deze de noteblaren. ☞ De weg naar Duizel leidt langs het fraaie dorp Eersel, het middelpunt der Kempen. De drukke jaarmarkten, dateerend reeds uit den Bourgondischen tijd, gaven aan dit dorp een zekeren welstand. Tengevolge van het hedendaagsche verkeer, dat zich in hoofdzaak richt op het naburige Eindhoven, is de betekenis hiervan evenwel sterk afgenomen. Eertijds gold Eer-

IN HET LAND DER ST. JANSTROSSEN. ACHTERGEVEL DER BOERDERIJ MET OUDE WATERPUT

sel als de hoofdplaats der Kempen en zij bezat ook den zetel (*dingbank*) waar recht gesproken werd over de streek. Te midden van het lommerrijke marktplein prijkt het monumentaal Raadhuis, oorspronkelijk een kapel, toegewijd aan de H. Anna. In den reformatietijd ging dit bedehuis voor de Katholieken verloren, zoomede de parochiekerk met haar massalen toren. In 1800 kregen de Katholieken de kerk weder in hun bezit; de kapel werd als blijvend bezit aan de gemeente toegewezen op voorwaarde, dat dit merkwaardig gebouw een publieke bestemming zou erlangen. Het werd daarop als raadhuis in gebruik gesteld. In 1918 is dit sierlijk gothisch gebouwtje (dateerend 1347) onder bekwame leiding van architect Schepers in- en uitwendig gerestaureerd en mag thans zeker onder de schoonste raadhuisen van Brabant gerekend worden. Naast de „Kapel” staat Eersel's vermaard natuurmonument „de linde”, vooral merkwaardig omdat onder de lindenkruin een den schuil gaat, wiens stam in den lindestam zit vastgegroeid. De gemeentesecretaris — de

heer de Vocht — was zoo welwillend mij een blik te gunnen in het inwendige van dit gebouw, waar vooral de raadzaal te roemen valt om de precieus wijze, waarop hier het aloude aspect van bedehuis werd behouden zonder afbreuk te doen aan haar huidige bestemming. ☼ Op het naburige gehucht de Hees bevindt zich een vermaarde boerderij, een der best bewaarde typen van Oud-Brabantsche hofsteden (± 1700), waar op ons gewest nog bogen kan. J. M. HOES

Foto J. Duurentijd

BEGIJNHOF TE BRUGGE. FOTO IN DEN FOTOWEDSTRIJD VAN „BUITEN”. MET EEN PREMIE BEKROOND

MATTEO MARIA BOJARDO

8)

Uit het Poolsch

DOOR

KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Slot)

HET gedicht van Bojardo is een dier artistieke schepingen der oudere Renaissance, waarin wij nog talloze fouten vinden in de teekening en vooral in de uitwerking der details, maar die ons niettemin geweldig treffen door de levendigheid en de kracht, die er in zitten. De verbeeldingskracht van den dichter doet hem de meest verschillende geschiedenissen en figuren bedenken, zij is de bron, die met vulkanische kracht een heele fantastische wereld uitstort, rijk van kleur, schoon en vol verscheidenheid. Het gedicht streeft hoegenaamd geen bepaald doel na, leert niets en wil ook niets leeren, het is slechts een genoegelijk spel der fantasie. Bojardo schreef voor dat deel der maatschappij, dat, in rijkdom en overvloed levend, zich niet bekommerde om godsdienstige en publieke kwesties; hij schreef slechts om uiting te geven aan zijn schoonheidsgevoel en om zijne omgeving daarin te laten deelen. „Ik verlang niets meer” schrijft hij „dan dat U vergenoegd en vroolijk naar mij luistert”. Pas bij het slot van zijn roman slaakt de dichter kreten van smart en kommer, diep getroffen door de rampen, welke inmiddels zijn vaderland getroffen hebben. Bojardo heeft zijn doel bereikt; men las zijn roman „met genoegen en in vroolijke stemming”, en naar gelang hij met zijn gezang vorderde, werd het voltooid gecopieerd voor Ercole en voor vorname persoonlijkheden aan het hof der d'Este's. In het jaar 1491 ontstond tusschen Isabella d'Este Gonzaga tijdens haar verblijf te

Milaan, en Galeazzo Visconti naar aanleiding van Bojardo's roman een levendige strijd over de vraag wie van de paladijnen, Roeland of Rinaldo, de voorkeur verdiende, wat betrof moed; eerbaarheid en andere ridderlijke deugden. Isabella stelde Rinaldo boven Roeland, terwijl Galeazzo den laatste verdedigde. De strijd ontstond op het oogenblik, dat de markiezin en Visconti met het gansche hof per schip Pavia verlieten. Isabella was zoo opgewonden, dat zij „Rinaldo! Rinaldo!” begon te roepen, evenals de straatjeugd tijdens de revolutie „Diamante! Diamante!” of „Vela! Vela!” geroepen had. Dit toont wel aan, dat de literaire tegenstanders elkander niet overtuigd hadden, en toen Isabella uit Milaan vertrokken was, werd de strijd zelfs schriftelijk voortgezet. Eenige brieven, die Galeazzo naar aanleiding van het dispuut schreef, zijn behouden gebleven en toonen ons, hoe groot de belangstelling voor Bojardo's werk geweest is. In deze brieven kiest Galeazzo op energieke en humoristische wijze partij voor Roeland en spreekt de overtuiging uit, dat Isabella mettertijd zal inzien,

dat het niet de moeite waard is zulk een verrader en misdadiger als Rinaldo te verdedigen. ☼ De markiezin daarentegen strijdt op schertsende wijze hardnekkig voor Rinaldo en dreigt haren tegenstander met het verlies zijner ziel, indien hij nu, in de Paschen, een tijd, waarin men zijne medemenschen de zonden vergeeft, mocht voortgaan met op haar lieveling te schelden. In de hoop de argumenten van Galeazzo gemakkelijker te ontzenuwen, verzocht zij in Augustus 1491 Bojardo

haar het vervolg van het gedicht te zenden; toen de dichter haar echter berichtte niets nieuws te hebben geschreven, vroeg zij hem tenminste om de eerste twee deelen van „Roeland verliefd” te sturen. ☼ Door Rinaldo boven Roeland te verkiezen, geeft Isabella uiting aan de Italiaansche geestesgesteldheid, die zich meer tot Rinaldo aangetrokken gevoelde dan tot den poetischen Roeland. De strijd der markgravin met Galeazzo over deze twee helden heeft waarschijnlijk de gemoederen aan de hoven te Mantua en Milaan in beroering gebracht en zeker ook in de omgeving van Galeazzo en Ludovico Sforza twee partijen doen ontstaan, want zelfs Bellincioni, de hofdichter van Moro, vervaardigde twee sonnetten, gewijd aan dezen literairen strijd. ☼ Isabella gevoelde groote sympathie voor Bojardo en in 't bijzonder waren het diens chevalereske opvattingen, die haar hoogachting voor den dichter inboezemden. Bojardo was dan ook van plan „l'Innamorato” aan Isabella op te dragen. Tusschen de nauwelijks twintigjarige vorstin en den bejaarden dichter ontwikkelde zich een correspondentie vol wederzijdsche bewondering. ☼ Aretino noemde „Roeland verliefd” een gedicht van heroische schoonheid, maar triviaal geschreven, doordat taal en uitdrukking verouderd en plebejisch waren. Er waren dan ook tal van schrijvers, die het werk van Bojardo wilden verbeteren en bewerken, zooals Berni, en Ludovico Domenichi, maar het Italiaansch lezende publiek wees de verbeterde „Bojardo's” van de hand en gaf aan de ware bron van kracht en poëzie den voorkeur. Nogal succes had Francesco Bello, genaamd Ciego, een blinde, arme dichter, die zich grootendeels aan de hoven der Gonzaga's ophield; hij schreef „Mambriano” (1490—1496), een roman, die steunde op „Roeland verliefd”; maar pas Ariosto was in staat den gouden draad op te nemen, die door de wonderlijke lotgevallen van Bojardo's held liep.